

***Wiadomości i
umiejętności
zdobywane przez
dzieci w
przedszkolu***

„Dziecko chce być dobre. Jeśli nie umie – naucz, jeśli nie wie – wytłumacz, jeśli nie może – pomóż! Jeśli przy największym wysiłku dozna porażek, należy tak pobłażać, jak pobłażliwie godzimy się z naszymi własnymi wadami (...)

Janusz Korczak

Aby osiągnąć cele wychowania przedszkolnego, należy wspomagać rozwój, wychowywać i kształcić dzieci we wszystkich obszarach działalności edukacyjnej przedszkola:

OBSZAR 1

Kształtowanie umiejętności społecznych dzieci: porozumienia się z dorosłymi i dziećmi, zgodne funkcjonowanie w zabawie i sytuacjach zadaniowych

Świadomość dziecka o możliwościach indywidualnych, jakie prezentuje, sprawi, że chętnie podejmie nowe działania, wierząc, że potrafi je wykonać. Stawiane przed nim zadania nie będą wywoływały obaw i lęku. Wręcz przeciwnie – staną się źródłem radości z osiągniętego sukcesu.

Dziecko kończące Przedszkole powinno umieć nawiązywać kontakty z rówieśnikami, liczyć się z ich potrzebami, być zdolne do podejmowania i wykonywania do końca określonych działań. Powinno również prezentować otwartą postawę wobec otaczających go dorosłych i rówieśników.

OBSZAR 2

Kształtowanie czynności samoobsługowych, nawyków higienicznych i kulturalnych. Wrażanie dzieci do utrzymywania ładu i porządku.

W kształtowaniu czynności samoobsługowych ważne jest przyzwyczajanie dzieci do samodzielnego korzystania z toalety oraz uświadamianie im, że inni mają prawo do intymnego załatwiania potrzeb fizjologicznych.

Kształtując nawyki kulturalnego zachowania się podczas spożywania posiłków nacisk kładziony jest na: estetykę otoczenia, wykonanie wszystkich czynności przygotowawczych i zabiegów higienicznych. To także okazja do uświadomienia dzieciom, aby w czasie jedzenia nie prowadziły ze sobą zbyt głośnych rozmów, nie kręciły się przy stole, nie bujały na krzesłkach itp.

Ważnym zadaniem jest przyzwyczajanie wychowanków do utrzymywania porządku w najbliższym otoczeniu - aktywny udział w porządkowaniu zabawek, odkładanie ich na ustalone miejsca, sprzątanie miejsca pracy, np. po wykonaniu rysunku.

OBSZAR 3

Wspomaganie rozwoju mowy dzieci

Umiejętność mówienia i rozumienia tekstów słownych ma duże znaczenie w budowaniu prawidłowych relacji w kontaktach społecznych, swobodnym wyrażaniu własnych przeżyć i uczuć, poznawaniu i rozumieniu świata przyrodniczego, społecznego i technicznego.

Poprzez organizowane zabawy dziecko ma możliwość:

- wzbogacania słownika,
- ćwiczenia oddechu,
- kształtowania głosu, słuchu, wymowy,
- doskonalenia umiejętności układania zdań i budowania dłuższych wypowiedzi.

Dziecko poznaje znaczenie wyrazów w trakcie manipulowania przedmiotami, podczas zabaw dydaktycznych i badawczych, w różnych zaistniałych sytuacjach.

OBSZAR 4

Wspieranie dzieci w rozwijaniu czynności intelektualnych, które stosują w poznawaniu i rozumieniu siebie i swojego otoczenia

Bezpośrednie działanie pobudza i rozwija procesy poznawcze. Różnorodne doświadczenia nabywane w trakcie zabaw, czynności samoobsługowych, porządkowych, twórczości plastycznej, kontaktów z otoczeniem społecznym, przyrodniczym i technicznym, sprzyjają lepszej orientacji w otoczeniu, zdobywaniu nowych umiejętności i tworzeniu ogólnych wyobrażeń o świecie.

Poziom rozwoju czynności umysłowych, takich jak porównywanie, klasyfikowanie, tworzenie pojęć, dostrzeganie związków przyczynowo-skutkowych, warunkuje przyszłe sukcesy szkolne dzieci.

OBSZAR 5

Wychowanie zdrowotne i kształtowanie sprawności fizycznej dzieci

Zadania z obszaru dotyczącego zdrowia ściśle wiążą się z kształtowaniem nawyków kulturalno-higienicznych, dbałością o bezpieczeństwo, w tym z właściwym zachowaniem się podczas różnych zjawisk atmosferycznych. Zagadnienia te należy omawiać nie tylko podczas głównych zajęć, ale i w różnych sprzyjających momentach w czasie pobytu dziecka w przedszkolu. Każda naturalna sytuacja, taka jak jedzenie posiłków, wyjście na spacer, zabawa w ogrodzie, jest okazją do przekazania treści prozdrowotnych, jak i kształtowania pożądanych nawyków.

OBSZAR 6

Wdrażanie dzieci do dbałości o bezpieczeństwo własne oraz innych

Dziecko rozpoczynające naukę w szkole powinno znać zasady warunkujące jego bezpieczeństwo i respektować je, rozumieć, dlaczego obowiązują, oraz wiedzieć, jakie są konsekwencje ich nieprzestrzegania.

Kształtowanie u dzieci czynnych postaw, wskazujących na dbałość o bezpieczeństwo własne i innych, obejmuje:

- poznanie i przestrzeganie zasad bezpiecznej zabawy w domu, przedszkolu, na powietrzu,
- rozpoznawanie zagrożeń i nabywanie umiejętności ich unikania;
- radzenie sobie w sytuacji trudnej i odważne prośenie o pomoc;
- zachowanie ostrożności w stosunku do obcych ludzi, nieznanymi zwierząt i roślin;
- doskonalenie umiejętności bezpiecznego poruszania się po drogach i korzystania ze środków komunikacji.

Wychowanie do przestrzegania zasad bezpieczeństwa nie może wywoływać w dzieciach poczucia zagrożenia, ale pewność i przekonanie, że poradzą sobie w nowej sytuacji. Powinny wiedzieć, że mogą liczyć na pomoc dorosłych (w tym również rodziców, dziadków) i potrafić o nią poprosić.

OBSZAR 7

Wychowanie przez sztukę – dziecko widzem i aktorem

Umiejętności bycia widzem nabywa dziecko podczas oglądania teatrzyków w wykonaniu nauczyciela, inscenizacji przygotowanych przez starszych kolegów, kukiełkowych i aktorskich przedstawień teatralnych, koncertów muzycznych oraz w trakcie imprez organizowanych na terenie przedszkola. Uczestnicząc w przedstawieniu jako widz, żywo reaguje na to, co dzieje się na scenie, uczy się kulturalnego zachowania w czasie spektaklu teatralnego. Utożsamia się z postaciami – współodczuwa i przeżywa losy bohaterów, dokonuje oceny ich postępowania, jak również rozróżnia bohatera pozytywnego i negatywnego oraz rozumie pojęcia *dobro* i *zło*. Udział dziecka w różnego typu przedstawieniach pozwala na obcowanie z językiem literackim i dostrzeganie piękna mowy ojczystej. Naturalnym przygotowaniem do uważnego oglądania widowisk jest włączanie dzieci do pośredniego w nich udziału (wykonanie dekoracji, kukiełki).

Przygotowanie inscenizacji okolicznościowych według określonego scenariusza wymaga od dzieci wyboru roli, zapamiętania tekstu i kolejności scen przedstawienia. Biorąc udział w występach publicznych, pokonują nieśmiałość i uczą się współpracy w zespole.

Udział w przedstawieniach – zarówno w charakterze aktora, jak i widza – jest dla dzieci doskonałą zabawą, dostarczającą im wielu emocji.

OBSZAR 8

Wychowanie przez sztukę – muzyka i śpiew, pląsy i taniec

Bardzo ważnym zadaniem jest dostarczanie dzieciom pozytywnych emocji w kontaktach z muzyką. Stwarzając okazje do przeżywania muzyki, kształtujemy osobowość dzieci, rozwijamy ich słuch muzyczny i pamięć muzyczną. Uczymy rozpoznawania nastroju utworu, wyrabiamy poczucie rytmu. Kontakt dzieci z utworami muzycznymi wpływa na rozwój ich zdolności intelektualnych – przyczynia się do doskonalenia spostrzegawczości, umiejętności koncentracji, porównywania, dokonywania analizy i syntezy.

Umiejętności i wiadomości dzieci z zakresu umuzykalnienia powinny być wynikiem ich doświadczeń, które z czasem staną się podstawą właściwego odbioru utworów muzycznych.

Prowadzone w przedszkolu ćwiczenia i zabawy uwrażliwiające na barwę dźwięku, rejestr i kierunek linii melodycznej rozwijają wrażliwość słuchową, która jest warunkiem poprawnej wymowy. Wpływają na ogólną sprawność i zręczność ruchową, pobudzają aktywność artystyczną, mobilizują do koncentracji uwagi i logicznego myślenia, doskonalą pamięć i rozwijają wyobraźnię.

OBSZAR 9

Wychowanie przez sztukę – różne formy plastyczne

Wartość działalności plastycznej tkwi nie tyle w końcowym efekcie pracy, ile w samym akcie twórczym, angażującym wszystkie sfery psychiczne dziecka. Twórczość plastyczna aktywizuje procesy poznawcze, takie jak uwaga, spostrzeganie, pamięć, pobudza myślenie i wyobraźnię oraz oddziałuje na uczucia. Prace plastyczne są podstawą do określenia poziomu intelektualnego i rozwoju emocjonalnego wychowanków.

Wychowanie przez sztukę polega również na zainteresowaniu dzieci wytworami artystycznymi, na kształtowaniu zdolności obcowania z malarstwem czy architekturą, na umożliwieniu wyrażania przeżyć i doświadczeń w swobodnych wypowiedziach lub za pomocą plastycznych środków wyrazu.

Bezpośredni kontakt dzieci ze sztuką pomaga im dostrzec niepowtarzalność jej wytworów, rozwija wrażliwość zmysłową i dostarcza wielu doznań estetycznych.

OBSZAR 10

Wspomaganie rozwoju umysłowego dzieci poprzez zabawy konstrukcyjne, budzenie zainteresowań technicznych

Wraz z rozwojem dziecka zabawa nabiera nowego jakościowo charakteru. W jej toku dziecko nabywa umiejętności planowania, wskazywania etapów czynności, współdziałania z innymi oraz pełnienia określonych ról zgodnie z ustalonymi zasadami. Zabawa stanowi również tę formę działalności, w której utrwalają się postawy społeczne i kształtuje stosunek do otaczającej rzeczywistości. Z czasem – zgodnie z naturalną potrzebą zaspokajania ciekawości oraz wzrostem świadomości i umiejętności – dziecko jest w stanie coraz dłużej skupiać się nad zadaniem w ramach jednego tematu. W trakcie rozwoju zabaw przechodzi od prostych czynności manipulacyjnych do konstruowania.

Uzyskiwany wynik jest istotnym momentem w twórczej zabawie dziecka. Dzięki dochodzeniu do pozytywnych efektów pogłębia się jego zainteresowanie techniką i budownictwem, kształtuje właściwy stosunek do pracy.

Obserwowanie pracy ludzi różnych zawodów i poznawanie powstających w jej wyniku wytworów przygotowuje wychowanka do podejmowania celowego działania. Wdraża do nabywania określonych nawyków, umiejętności i sprawności. Dziecko poznaje przybory i narzędzia codziennego użytku, sposoby korzystania z nich.

Umożliwienie mu bezpośredniego kontaktu z otoczeniem społecznym – poznanie wyglądu, funkcjonowania i przydatności różnych pojazdów, maszyn i urządzeń służących człowiekowi oraz sposobów zastosowania źródeł energii – wpływa na jego wyobraźnię, sprawia, że jest chętny do samodzielnego manipulowania, majsterkowania, konstruowania, uczestniczenia w przeprowadzanych wspólnie doświadczeniach, a także do indywidualnego eksperymentowania.

OBSZAR 11

Pomaganie dzieciom w rozumieniu istoty zjawisk atmosferycznych i w unikaniu zagrożeń

Poznanie zjawisk atmosferycznych na poziomie dostępnym dla dziecka w wieku przedszkolnym jest potrzebne między innymi po to, aby potrafiły one zachować się w

sytuacjach trudnych ze względu na warunki pogodowe, np. mroźny silny wiatr, gwałtowne opady deszczu, burza czy upały. Dziecko rozpoczynające naukę w szkole powinno rozumieć komunikaty przekazywane w prognozie pogody i umieć z nich skorzystać, tzn. postępować zgodnie z uzyskanymi informacjami.

Podjęmowane działania w zakresie tego obszaru mają na celu przygotowanie dziecka do samodzielnego, odpowiedzialnego życia.

OBSZAR 12

Wychowanie dla poszanowania roślin i zwierząt

Współcześnie dokonuje się zmiana świadomości ekologicznej człowieka, który dostrzega zagrożenia płynące z eksploatacji naturalnych zasobów i zanieczyszczania środowiska. Wiek przedszkolny jest najlepszym okresem do wprowadzenia elementów edukacji ekologicznej, w ramach której nauczyciel powinien zmierzać do:

- uświadamiania wychowankom, że wszystko to, co jest potrzebne człowiekowi do życia, czerpie z naturalnego środowiska,
- dostarczania wiadomości na temat roślin i zwierząt żyjących na ziemi, a w tym zapoznania dzieci z ich budową i czynnościami życiowymi oraz sposobami przystosowania się do środowiska,
- wyjaśniania podstawowych zasad ochrony przyrody,
- propagowania racjonalnego korzystania z zasobów środowiska naturalnego,
- uświadamiania konieczności stosowania technologii sprzyjających środowisku oraz utylizacji odpadów,
- kształtowania poczucia odpowiedzialności za środowisko przyrodnicze.

Dziecko powinno nabrać przekonania, że jest współmieszkańcem planety Ziemi razem z bogatym światem zwierząt i roślin.

OBSZAR 13

Wspomaganie rozwoju intelektualnego dzieci wraz z edukacją matematyczną

Na rozwój intelektualny dziecka mają wpływ zmiany zachodzące w spostrzeganiu, uwadze, pamięci i myśleniu. Kształtowanie się procesów poznawczych pozwala dziecku na odbiór, przechowywanie, odtwarzanie, a także na przetwarzanie zapamiętanych informacji.

Wraz z postępującym rozwojem intelektualnym dziecka zwiększa się zakres jego zainteresowań, wykraczający poza najbliższe otoczenie. Zdobyte doświadczenia i informacje tworzą obraz świata, w którym żyje. Zmiany zachodzące w procesach umysłowych, dotyczące bezpośredniego i pośredniego poznania, pozwalają mu dostosować się do swojego środowiska i rozszerzyć podejmowane działania.

W edukacji matematycznej szczególne znaczenie ma stosowanie metod czynnościowych i werbalnych. Poznanie zmysłowe – w bezpośrednim działaniu – w powiązaniu ze słowem rozwija wyobrażenia, sprzyja tworzeniu i rozumieniu pojęć. Dzięki temu dziecko wzbogaca słownictwo, ćwiczy umiejętność spostrzegania i abstrahowania, doskonali wszelkie procesy umysłowe, takie jak wnioskowanie czy uogólnianie.

Przedszkole stwarza wiele okazji do rozwijania zdolności matematycznych dziecka.

OBSZAR 14

Kształtowanie gotowości do nauki czytania i pisania

Kształtowanie gotowości do nauki czytania i pisania obejmuje: doskonalenie spostrzegawczości i pamięci wzrokowej;

- wyrabianie wrażliwości i pamięci słuchowej oraz słuchu fonematycznego;
- rozwijanie sprawności manualnej i koordynacji wzrokowo-ruchowej;
- nabywanie umiejętności określania miejsca na kartce papieru;
- rozumienie informacji zapisanych w formie uproszczonych rysunków i symboli;
- podejmowanie prób kodowania wybranych treści za pomocą tworzonych znaków.

W przedszkolu doskonalenie procesów poznawczych – zdobywanie pożądaných umiejętności i sprawności – odbywa się podczas zabaw i ćwiczeń prowadzonych przy okazji realizacji zaplanowanych treści z różnych obszarów edukacyjnych.

Dobre przygotowanie dzieci do nauki czytania i pisania jest wynikiem prowadzenia systematycznej pracy w zakresie wspierania rozwoju fizycznego, intelektualnego, emocjonalnego i społecznego.

Przemyślane działania edukacyjne zapewnią dziecku szybkie opanowanie umiejętności czytania, co umożliwi mu w przyszłości samodzielne zdobywanie wiedzy.

OBSZAR 15

Wychowanie rodzinne, obywatelskie i patriotyczne

Ważnym zadaniem w procesie wychowania i nauczania jest wzmacnianie takich postaw dziecka, które z czasem przerodzą się w świadomość społeczną – poczucie przynależności narodowej. Poprzez celowe tworzenie sytuacji edukacyjnych będzie się kształtował szacunek dla ojczyzny. Budowanie tożsamości narodowej wiąże się z dostarczaniem dziecku wzorców zachowania i właściwego reagowania w sytuacjach, w których pojawiają się symbole narodowe, takie jak herby miast, godło Polski, barwy państwowe, hymn narodowy.

Dziecko powinno zrozumieć, że są one nierozzerwalnie związane z pojęciem *ojczyzna* i należy je szanować, zachowując powagę.

Kształtowanie poczucia przynależności narodowej polega również na rozwijaniu u dziecka zainteresowania miejscowością i regionem, w którym mieszka. Poprzez edukację regionalną:

- rozbudzamy naturalną wrażliwość dziecka,
- uczymy przywiązania do własnej rodziny,
- zapoznajemy z miejscowością, w której mieszka,
- przybliżamy historię i tradycje regionu,
- stwarzamy okazję do kontaktu z wytworami kultury i sztuki ludowej.

Bardzo ważne jest wychowanie dzieci w świadomości, że nie jesteśmy sami na świecie, że obok nas żyją ludzie innych narodowości, odmiennych kultur i religii. Do życia w harmonii i przyjaźni z różnymi narodami potrzebna jest współpraca i wzajemna pomoc.

Dziecko kończące Przedszkole powinno wiedzieć, że jest Polakiem, a Polska jest jego ojczyzną – krajem, który należy do Unii Europejskiej.